

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри №__
Від «__» листопада 2024 р.
Завідувач кафедри Олександр РЕБРІЙ

_____ (підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ
ЛЕКСИКИ НА МАТЕРІАЛІ TED TALKS

Виконавець:

студентка II курсу магістратури,
групи АМПЗ-61

Безлуцька Катерина Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Статівка Анна Олександрівна,
кандидат філологічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою:

кількість балів: _____

Підпис керівника

Кваліфікаційну магістерську роботу захищено на засіданні
Екзаменаційної комісії

Протокол № _____ від «__» _____ 2024 р.

Голова Екзаменаційної комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ НА МАТЕРІАЛІ TED TALKS.....	5
1.1 TED talks у контексті сучасних наукових досліджень.....	5
1.2 Поняття «суспільно-політичні промови».....	7
1.3 Прагматичні та стилістичні ознаки суспільно-політичних промов.....	10
Висновки до Розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ВІДТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ.....	16
2.1 Способи перекладу суспільно-політичної лексики на матеріалі TED talks.....	16
2.2 Перекладацькі трансформації при відтворенні суспільно-політичної лексики на матеріалі TED talks.....	47
Висновки до Розділу 2.....	54
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
SUMMARY.....	63

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному глобалізованому світі переклад суспільно-політичної лексики стає надзвичайно важливим. Політичні події, зміни в законодавстві та соціальні процеси потребують точного і своєчасного перекладу, адже від цього залежить розуміння та інтерпретація інформації у різних культурних контекстах.

Об'єктом дослідження є суспільно-політична лексика, що використовується в офіційних документах, політичних промовах, медіа та інших текстах, що впливають на формування громадської думки.

Предметом дослідження є способи перекладу суспільно-політичної лексики та перекладацькі трансформації.

Метою роботи є визначення ефективних способів перекладу суспільно-політичної лексики та аналіз їхнього впливу на сприйняття інформації.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Надати загальну характеристику платформи TED talks, прагматичні та стилістичні особливості промов TED talks
2. Проаналізувати політичні промови TED talks, особливості їхнього функціонування, дослідити політичні промови як об'єкт перекладознавчих досліджень, сформулювати основні способи перекладу суспільно-політичної лексики на матеріалі TED talks.

Матеріалом дослідження слугує ряд лекцій на платформі TED talks та їхній український переклад.

Методи дослідження. У ході дослідження задіяно такі методи як: порівняльний аналіз, лінгвістичний аналіз, когнітивний метод, соціокультурний аналіз, експериментальний метод та корпусний метод.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна роботи полягає у систематизації та аналізі сучасних способів перекладу суспільно-політичної

лексики, а також у розробці нових підходів, які можуть бути впроваджені в практику перекладу.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути корисними для студентів та молодих фахівців, які досліджують різноманітні аспекти перекладу.

Апробація результатів дослідження: Результати дослідження апробовано на студентській конференції у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, а також викладено у статті «Англо-український переклад суспільно політичної лексики на матеріалі TED Talks».

Структура та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи. Робота складається зі змісту, вступу, текстової частини (1 та 2 розділ з висновками по кожному з них), загальних висновків, списку використаних джерел та анотації англійською мовою. Загальний обсяг роботи складає 64 сторінки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ НА МАТЕРІАЛІ TED TALKS

1. TED talks у контексті сучасних наукових досліджень

TED Talks стали невід'ємною частиною сучасного медіапростору, поєднуючи освітні, соціальні та культурні цілі. Ця платформа є прикладом того, як цифрові технології сприяють поширенню знань у глобальному масштабі. Спочатку заснована як платформа для обміну ідеями в галузі технологій, розваг і дизайну (звідси й назва TED), платформа значно розширила свої масштаби і тепер стала місцем, де експерти з різних галузей – від медицини до науки, мистецтва й освіти – діляться своїми ідеями зі світом.

Вплив TED Talks на освіту та практику викладання

Одним із найважливіших аспектів дослідження в контексті TED Talks є вплив на сучасні методи навчання [55]. Дослідники стверджують, що такий формат сприяє розвитку нових педагогічних підходів, заснованих на інтерактивності, креативності та доступності знань [16, 25]. Завдяки короткому формату та привабливій презентації матеріалу TED Talks дозволяють легко та ефективно доносити складну інформацію до широкої аудиторії, включаючи студентів, викладачів і тих, хто навчається самостійно. Використання навчальної програми TED Talks підвищує інтерес до теми, сприяє критичному мисленню та полегшує розуміння складних концепцій.

Дослідження показують, що виступи TED корисні як доповнення до традиційного викладання, оскільки вони можуть ефективно активізувати навчальний процес і допомогти студентам поєднати теорію з практикою. Ці промови можна вважати особливо корисними для пояснення абстрактних ідей, які здаються складними для розуміння [10, с.67]. Виходячи з цього, TED

Talks використовуються в багатьох навчальних закладах як додатковий інструмент для поглиблення знань і розвитку навичок критичного аналізу.

Платформа TED як засіб популяризації науки

Ще одна важлива тема для науковців – роль TED Talks у популяризації науки. Завдяки простоті подачі інформації та інноваційним підходам TED Talks стали ефективним інструментом донесення складної наукової інформації до широкої аудиторії, в тому числі й без спеціальної підготовки в певній галузі. Важливою особливістю є безбар'єрне використання мови, що дає змогу ширшому колу людей зрозуміти основні ідеї науки та дізнатися про останні дослідження.

TED Talks мають величезний потенціал для залучення громадськості до наукових дискусій, що також підвищує загальну грамотність населення. Цей формат є унікальним, оскільки він поєднує наукові теми з соціальними проблемами, такими як довкілля, здоров'я, технологічний розвиток тощо [18, с.154]. Таким чином, виступи TED допомагають подолати бар'єри між науковою спільнотою та суспільством, роблячи знання доступнішими

Роль TED Talks у розвитку критичного мислення та особистісному зростанні

Дослідження також показують, що виступи TED сприяють критичному мисленню та особистому зростанню, оскільки вони часто стосуються саморозвитку, мотивації, управління емоціями, соціальної взаємодії тощо. Дослідники вважають, що виступи TED допомагають студентам розширити світогляд і розвинути аналітичні навички.

Крім того, використання особистих історій викладачів підвищує залученість студентів, що особливо важливо для розвитку критичного мислення [16, 24]. Метою TED Talks є також показати різні погляди на одну й ту саму проблему, що сприяє глибшому розумінню та створює основу для подальшої самостійної роботи.

Психологічний вплив лекцій TED на аудиторію

Доповіді TED також вивчаються на предмет психологічного впливу на аудиторію. Завдяки насиченості виступів емоційно-барвистими сюжетами, ці виступи можуть мати сильний психологічний вплив на слухачів, змушуючи їх замислитися над власним життям, змінити свою поведінку та мотивацію. Виступи TED стимулюють емоційний інтелект студентів, впливають на їхні емоції та можуть бути корисними в психотерапії та психологічному консультуванні

Особисті історії, якими діляться спікери, дозволяють аудиторії співпереживати та спонукати до самовдосконалення.

Обмеження та критика виступів TED

Незважаючи на численні переваги, платформа TED Talks також має свої обмеження. Деякі дослідники стверджують, що TED Talks не завжди дозволяють глибоко зануритися в певну тему через обмежений час виступу, що може спричинити деяке спрощення інформації [18, с.154]. Це може створити поверхневе враження про суб'єкт, а іноді призвести до неправильного тлумачення фактів чи понять. Тому виступи TED розглядаються як початковий вступ до теми, а не як повноцінне джерело глибоких знань.

Крім того, деякі виступи критикують за перевагу емоційного впливу над об'єктивністю. Спікери іноді зосереджуються на особистих історіях і вражаючих заявах, а не на науково обґрунтованих доказах, що може негативно вплинути на сприйняття інформації [18, с.155]. Незважаючи на це, платформа TED продовжує розвиватися, зберігаючи баланс між доступністю та глибиною інформації.

1.2. Поняття «суспільно-політичні промови»

Поняття «суспільно-політична промова» включає публічні виступи, спрямовані на обговорення та обговорення актуальних для суспільства суспільно-політичних проблем [37, с.323]. Головною метою таких виступів є інформування, переконання та мобілізація громадськості щодо важливих питань [1, 32]. Важливою особливістю суспільно-політичних виступів є їх

здатність формувати громадську думку, спонукати до дій, надавати простір для публічного обговорення проблем, які мають глобальний чи локальний резонанс [52, 174]

Суспільно-політичні виступи можуть охоплювати найрізноманітніші теми: соціальну нерівність, захист прав людини, економічну стабільність, проблеми зміни клімату, міжнародні конфлікти, освітні ініціативи тощо. В умовах глобалізації та розвитку медіа-платформ суспільно-політичні виступи стали надзвичайно популярним засобом комунікації, що сприяє їх швидкому поширенню та впливу на міжнародну аудиторію [3, с.135]. Тому переклад таких промов вимагає особливої уваги до культурного контексту, цільової аудиторії та конкретних мовних конструкцій [16, 25].

Основні характеристики суспільно-політичних промов

Суспільно-політичні промови характеризуються специфічними лексико-стилістичними особливостями. По-перше, вони містять велику кількість термінів, що стосуються політики, економіки, права та соціальної сфери [35, с.72]. У таких промовах часто використовуються терміни, які можуть мати дуже конкретне значення та зрозумілі лише певній аудиторії, або слова, яким надається значення, пов'язане з соціальними чи політичними процесами. Наприклад, такі терміни, як "реформа", "демократія", "глобалізація" мають чіткі відтінки значення, які можна зрозуміти у відповідному контексті [22, с.136].

По-друге, стиль суспільно-політичних виступів може варіюватися від офіційного до більш неофіційного залежно від аудиторії [13, с.135]. Виступаючи перед великою аудиторією, оратор може використовувати просту лексику та доступні метафори, які полегшують сприйняття інформації. Наприклад, у виступах на платформі TED Talks суспільно-політична лексика поєднується з особистими історіями та прикладами з реального життя, що робить її ближчою та зрозумілішою пересічним слухачам [20, с.997].

Метою суспільно-політичних виступів є також досягнення комунікаційної мети, якою може бути переконання аудиторії, привернення уваги до певної проблеми чи спонукання до дії. Цей аспект називається прагматичною функцією промов, яка тісно пов'язана з риторикою. Риторика та лінгвістичні засоби мають значний вплив на те, як аудиторія сприймає соціально-політичний текст, особливо коли йдеться про важливі соціальні проблеми [44, с.295].

Комунікаційні цілі та аудиторія суспільно-політичних виступів

Основна мета суспільно-політичних виступів — вплив на аудиторію. Цього можна досягти шляхом відстоювання певної позиції, презентації важливості конкретної теми чи заклику до активних дій. Комунікаційна стратегія спікера залежить від типу аудиторії, її інтересів і рівня залучення. Наприклад, промови, орієнтовані на молодіжну аудиторію, часто містять елементи мотиваційної риторики та доступну лексику, тоді як офіційні промови, призначені для політичної чи академічної аудиторії, можуть характеризуватися більш суворим стилем і термінологією.

З метою ефективного впливу на аудиторію в суспільно-політичних виступах широко використовуються аргументи, звернення до емоцій, аналіз проблемних ситуацій. Важливою характеристикою таких виступів є інтерактивність, коли оратор залучає слухачів до роздумів або запрошує їх до взаємодії, що характерно для сучасного ораторського мистецтва. Це дозволяє оратору мати кращий емоційний зв'язок із аудиторією [27, с.117].

Роль суспільно-політичних виступів у формуванні громадської думки

Суспільно-політичні виступи відіграють значну роль у формуванні громадської думки, особливо коли йдеться про суспільно важливі питання. Платформа TED Talks, де спікери з усього світу діляться своїми думками та досвідом, дає можливість поширювати ідеї, які можуть змінити громадську думку та вплинути на суспільні процеси. Наприклад, такі промови можуть слугувати каталізаторами прав людини, соціальної рівності, екологічної стійкості тощо.

Крім того, суспільно-політичні виступи можуть слугувати й просвітницьким засобом, підвищуючи обізнаність громадян щодо актуальних проблем. Виступи відомих політиків, громадських діячів та експертів можуть дати студентам інформацію та аргументи для подальших дискусій та дебатів. Як зазначає Карвер, публічні виступи мають великий вплив на аудиторію саме завдяки своїй здатності залучати людей до активної громадянської позиції [40, с.223].

1.3. Прагматичні та стилістичні ознаки суспільно-політичних промов

Суспільно-політичні промови є важливим засобом спілкування, що відображає як прагматичні, так і стилістичні ознаки, спрямовані на вплив на громадськість, зміну громадської думки чи підтримку політичної позиції. Прагматичні та стилістичні особливості цих промов визначаються як задумом мовця, так і соціокультурним контекстом, у якому вони виголошуються [15, с.184].

Прагматична характеристика суспільно-політичних промов

Прагматичні ознаки пов'язані з тим, як виступ впливає на аудиторію, і спрямовані на досягнення комунікативної мети. У суспільно-політичних промовах виділяють такі прагматичні риси:

1. **Переконання.** Основна мета суспільно-політичних виступів — переконати аудиторію в доцільності певних дій чи думок. Для цього спікери часто використовують різні стратегії міркування, звертаються до логічних та емоційних аспектів. Наприклад, політичний діяч може аргументувати свою позицію фактами та статистичними даними або апелювати до почуттів патріотизму чи солідарності [15, с.185].

2. **Звернення до емоцій.** Промовці часто звертаються до емоцій слухачів, щоб посилити їхню реакцію на повідомлення, яке передається [45, с.75]. Використання емоційних прийомів, таких як особисті історії, нагадування про соціальні цінності та традиції, допомагає оратору створити

емоційний зв'язок з аудиторією. Емоційний вплив є вирішальним у створенні довіри між оратором і аудиторією [44, с.295].

3. **Адаптація під аудиторію.** Прагматичний підхід передбачає, що оратор адаптує свою промову до очікувань і потреб аудиторії. Для цього враховуються такі фактори, як демографічні характеристики, соціальний статус, рівень освіти та політичні погляди слухачів. Адекватна адаптація допомагає аудиторії краще зрозуміти і прийняти позицію оратора [23, с.37].

4. **Риторичні запитання та звертання.** Поширеними прагматичними прийомами в суспільно-політичних виступах є риторичні запитання, заклики, повторення окремих тез. Вони привертають увагу слухачів до важливих моментів виступу, сприяють запам'ятовуванню основних тез. Наприклад, повторення ключових слів і фраз сприяє створенню структурної цілісності мовлення та посилює його емоційний вплив [23, с.41].

Стилістичні ознаки суспільно-політичних промов

Стилістичні особливості пов'язані з мовними та експресивними засобами, які мовці використовують для впливу на слухачів [41, 12]. У суспільно-політичних промовах виділяють такі основні стилістичні прийоми:

1. **Метафори та порівняння.** Оратори часто використовують метафори, щоб зробити своє мовлення більш виразним і зрозумілим. Метафори допомагають аудиторії краще зрозуміти абстрактні ідеї, надаючи їм конкретне втілення. Наприклад, політик може порівняти націю з "кораблем, що прямує в майбутнє", створюючи таким чином образ єдності та мети [40, с.67].

2. **Алітерація та асонанс.** Використання звукових прийомів, таких як алітерація та асонанс, надає мовленню ритмічності та музикальності. Це полегшує розуміння та запам'ятовування мови. Наприклад, такі терміни, як "мир і стабільність" або "свобода і справедливість", мають певну гармонію, що посилює емоційний вплив [40, с.23].

3. **Епітети.** Вживання епітетів виділяє ключові ознаки предметів або осіб, про яких говорить мовець, надаючи мовленню яскравості та

індивідуальності. Доповідач може використовувати прикметники для характеристики певних осіб, явищ чи дій, формуючи таким чином відповідне ставлення аудиторії до обговорюваної теми. Наприклад, вислови "героїчний народ", "незламна воля" посилюють емоційний вплив виступу [11, с.105].

4. **Градація.** Градація дозволяє поступово підвищувати напругу промови, додавати нові акценти і зосереджувати увагу слухачів на найважливішому. Цей стилістичний прийом є ефективним засобом посилення емоційного впливу та створення драматичного ефекту [43, с.121].

5. **Паралелізм.** Паралельна будова речень сприяє досягненню ритмічності й послідовності викладу думок, що робить мовлення більш упорядкованим і логічно завершеним. Цей метод також сприяє підвищенню запам'ятовуваності ключових моментів промови, забезпечуючи їх повторення в різних формулюваннях [11, с.107].

Використання мовних засобів для досягнення прагматичних і стилістичних цілей

Застосування стилістичних прийомів у суспільно-політичних промовах має чітку прагматичну мету: вплинути на думки й почуття слухачів [47, с.808]. Наприклад, поєднання метафор, епітетів, риторичних запитань створює емоційний зв'язок з аудиторією, посилює переконливу силу промови, спонукає аудиторію до дії.

Також важливо підбирати слова, які мають певне емоційне забарвлення. Використання слів позитивного чи негативного забарвлення сприяє формуванню ставлення слухачів до певних подій чи людей. Наприклад, слова "прогрес", "розвиток", "успіх" створюють позитивний настрій, тоді як "корупція", "загроза", "криза" сприяють негативному сприйняттю [5, с.7].

Специфіка суспільно-політичних виступів у міжнародному контексті

У міжнародному масштабі соціально-політичні дискурси часто вимагають підтримки балансу між прагматичними цілями та культурними характеристиками різних аудиторій. Наприклад, в американському

політичному дискурсі часто використовується пряме звернення до аудиторії, що підкреслює відкритість і доступність політика. Навпаки, політичний дискурс у європейських країнах може бути більш формальним і обережним, наголошуючи на повазі аудиторії та дипломатії.

Кроскультурний аналіз суспільно-політичних промов свідчить про те, що стилістичні та прагматичні характеристики промов різняться залежно від культури країни, історичного досвіду та політичної системи. Наприклад, метафора "американської мрії" глибоко вкорінена в американському суспільстві та може мати різні тлумачення в інших культурах. Тому мовці часто змінюють або адаптують стилістичні прийоми з метою досягнення ефективного комунікативного ефекту на міжнародній арені

Застосування стилістичних засобів у суспільно-політичних виступах з метою досягнення ефективного комунікаційного ефекту

У суспільно-політичних промовах стилістичні прийоми виконують не тільки декоративну роль, а й є ефективним засобом впливу на слухачів. Поєднання прагматичних і стилістичних прийомів дозволяє оратору досягти багатопланового ефекту: зацікавити глядача, створити емоційний контакт, впливати на його погляди та дії.

1. **Гіпербола.** Використання перебільшень підсилює виразність мовлення та звертає увагу слухачів на важливі моменти. Наприклад, такі фрази, як "найважливіша подія століття" або "безпрецедентна загроза", додають гостроти й актуальності виступу [21, с.53]. Гіпербола ефективна, коли потрібно привернути увагу аудиторії до важливості проблеми.

2. **Іронія та сарказм.** Іронія надає промові витонченості та підкреслює критичну точку зору мовця щодо певних питань. Наприклад, іронічний коментар до певних політичних рішень може оживити виступ, викликати позитивну реакцію та зняти напругу на темах, що викликають суперечки [26, с.94].

3. **Репетиція (повторення).** Повторення ключових фраз або слів допомагає закріпити основну інформацію в пам'яті слухачів, а також

встановлює ритм і структуру, що полегшує сприйняття. Наприклад, у промовах відомих лідерів можна помітити повторення таких слів, як "справедливість», "мир", "рівність", які підсилюють центральні меседжі [21, с.49].

4. **Антитеза.** Антитеза, тобто контрастне порівняння протилежних понять, допомагає чітко окреслити позицію мовця. Наприклад, вислови "вибір між війною та миром" або "справедливість проти корупції" підкреслюють відмінності між протилежними поняттями [29, с.96].

5. **Парцеляція.** Це стилістичний прийом, при якому речення поділяється на короткі частини, що сприяє акцентуванню на окремих елементах. У суспільно-політичних промовах парцеляція використовується для створення драматичного ефекту або підкреслення важливих ідей [29, с.98].

Прагматичні аспекти використання стилістичних засобів

Поєднання стилістичних прийомів і прагматичних аспектів мовлення дає змогу досягти ще більшого ефекту. Вплив оратора на аудиторію залежить не тільки від форми та змісту виступу, а й від правильного використання стилістичних прийомів, які допомагають донести основне повідомлення, досягти емоційної реакції та підвищити переконливість.

1. **Встановлення емоційного зв'язку.** Прагматичний ефект досягається тим, що такі стилістичні засоби, як метафори, епітети та порівняння, створюють емоційний зв'язок між оратором і аудиторією. Наприклад, описові прикметники або переконливі метафори, які підкреслюють цінності та досвід, роблять мову більш персоналізованою та викликають співчуття у слухачів [23, с.52].

2. **Створення атмосфери свята чи довіри.** Оратори, особливо політичні лідери, часто використовують стилістичні прийоми для створення певної атмосфери під час виступу. Наприклад, звернення до національних символів чи історичних постатей може викликати у слухачів почуття

гордості та єдності, зміцнюючи довіру до оратора та його політичної програми [23, с.55].

3. Соціально-політичні промови часто торкаються актуальних проблем, таких як соціальна справедливість, економічні кризи чи питання війни та миру. Використання стилістичних прийомів сприяє приверненню уваги до цих проблем, створює у слухачів почуття тривоги або рішучості, що сприяє формуванню громадської думки [23, с.57].

4. **Заклик до дії.** Однією з головних прагматичних цілей суспільно-політичних виступів є спонукання аудиторії до певної дії. Доповідачі використовують риторичні запитання, заклики, повторення, щоб створити у слухачів відчуття терміновості й необхідності активних дій. Такі прийоми особливо очевидні під час виборчих кампаній, коли політичні лідери намагаються спонукати своїх прихильників до голосування чи підтримки конкретних ініціатив [24, с.173].

Висновки до Розділу 1

У цьому розділі було розглянуто теоретичні основи аналізу англо-українського перекладу суспільно-політичної лексики на прикладі матеріалів TED Talks. З огляду на широку аудиторію та глобальний характер тематики, TED Talks виступають ефективним інструментом для вивчення процесу перекладу суспільно-політичної лексики. Дослідження показують, що суспільно-політичні промови мають ряд специфічних прагматичних і стилістичних характеристик, зокрема інформативність, емоційність і заклики до дії, що ускладнює процес перекладу та вимагає уваги до культурних особливостей та стилістичної відповідності.

Англо-український переклад таких промов стає важливим у контексті зростаючого інтересу до міжнародних дискусій та доступності інформації для української аудиторії. Дослідження методів та особливостей перекладу суспільно-політичної лексики TED Talks дозволяє глибше зрозуміти підходи до передачі важливих суспільних ідей у процесі глобальної комунікації.

РОЗДІЛ 2.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ВІДТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

2.1. Способи перекладу суспільно-політичної лексики на матеріалі TED talks

Перекладаючи суспільно-політичну лексику з англійської на українську, важливо враховувати як мовний, так і культурний аспекти [6, с.32]. Відповідно, перекладачі використовують різноманітні методи перекладу, щоб забезпечити змістовну та стилістичну точність [4, с.142].

1. **Прямий переклад** – використовується для виразів і лексики, які не потребують адаптації, особливо в ситуаціях, коли соціально-політична лексика сприймається однаково в обох культурах. Наприклад, такі терміни, як "демократія", "глобалізація", "інновації", можна перекладати без змін, оскільки вони мають усталений зміст і зрозумілі в українському суспільстві [7, с.86].

2. **Транскрипція та транслітерація** – використовується для відтворення назв об'єктів власності, назв організацій, окремих виразів, незвичних для української мови або таких, що не мають відповідників. Наприклад, імена відомих політиків чи міжнародних організацій часто зберігають своє первісне звучання [9, с.9].

3. **Калькування** – передбачає дослівний переклад фрази. Наприклад, термін "*human rights*" перекладається як "*права людини*", що зберігає структуру та зміст вихідного терміну [7, с.85].

4. **Описовий переклад** – використовується, коли прямий переклад неможливий, і фразу або вираз потрібно пояснити. Наприклад, поняття *lobbying* можна перекласти в певних контекстах як «вплив на прийняття урядових рішень», що передає основне значення [12, с.13].

5. **Еквівалентний переклад** – це метод, за якого перекладач знаходить фразу чи вираз, які передають ту саму концепцію в контексті цільової мови. Наприклад, термін "*welfare state*" можна перекласти як "*соціальна держава*", що точно відображає зміст терміну у відповідному контексті.

6. **Модернізація** як метод перекладу передбачає оновлення терміну або фрази відповідно до сучасних умов чи культурних норм цільової аудиторії. Цей підхід ефективний, коли оригінальний термін застарів або не відповідає новій аудиторії [8, с.134].

7. **Інтерпретація**. Перекладачі можуть використовувати метод інтерпретації, коли необхідно передати не лише зміст, але й тон, емоції та риторику оратора [14, с.317]. Особливо це актуально для виступів на TED, які часто намагаються викликати сильні емоції у слухачів. Наприклад, у промові, яка закликає до змін, використання виразів, що створюють образи чи асоціації, може бути ефективнішим, ніж прямий переклад [22, с.137].

8. **Використання метафор**. Переклад метафор є важливим аспектом, оскільки метафори можуть мати різні значення в різних культурах. Перекладач має враховувати не лише буквальне значення метафори, а й її культурний контекст. Наприклад, метафору "*get out of the crisis*" можна перекласти як "*вийти з темряви*", щоб краще відповідати українському контексту. Це дозволяє зберегти не тільки зміст, але й емоційний вплив оригіналу.

9. **Стратегія збереження елементів стилю**. Переклад суспільно-політичної лексики також передбачає збереження стилістичних елементів оригіналу, таких як ритм, повторення, алітерація та інші поетичні прийоми. Це допомагає передати наміри оратора та зробити виступ більш виразним. Наприклад, якщо в оригіналі є риторичне запитання, його слід зберегти в перекладі, оскільки це може активізувати аудиторію [33, с.120].

Для того, щоб продемонструвати, як різні способи перекладу реалізуються в практичному контексті, розглянемо приклади з виступів TED

Talks. Дані приклади показують конкретний підхід, надаючи змогу краще зрозуміти ефективність та доречність кожного методу.

2.1.1. Chimamanda Ngozi Adichie: "We should all be feminists" [42]

1. "*Gender as it functions today is a grave injustice.*" — "*Гендер, як він функціонує сьогодні, є великою несправедливістю.*"

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому реченні перекладач обрав спосіб калькування, щоб зберегти структуру і лексичний зміст оригіналу. Використання слова "несправедливість" відтворює значення "grave injustice" без втрат, передаючи силу вислову та наближаючи семантику до української мови.

2. "*Feminism is the belief in the social, political, and economic equality of the sexes.*" — "*Фемінізм — це віра в соціальну, політичну та економічну рівність статей.*"

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Використання автохтонного відповідника "фемінізм" забезпечує передачу значення та емоційної насиченості фрази, залишаючи акцент на соціальних та ціннісних аспектах. Слово "віра" зберігає в тексті відчуття переконаності та життєвої позиції, наближаючи текст до українського читача.

3. "*A feminist is a man or a woman who says, 'Yes, there's a problem with gender as it is today, and we must fix it.'*" — "*Фемініст — це чоловік або жінка, які кажуть: 'Так, існує проблема з гендером у його сучасному вигляді, і ми маємо це виправити'.*"

Спосіб перекладу: Калькування та транскодування. Використання калькування зберігає лексичну структуру оригіналу, тоді як транскодування термінів "фемініст" та "гендер" забезпечує ідентифікацію з міжнародним соціальним дискурсом. Це робить текст доступним і актуальним для українського читача.

4. "*We teach girls to shrink themselves, to make themselves smaller.*" — "*Ми вчимо дівчат зменшувати себе, робити себе меншими.*"

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад цього речення здійснено шляхом калькування, що дозволяє максимально точно передати як структуру оригіналу, так і його емоційне навантаження.

5. "A *feminist* is someone who *believes in the social and political equality of the sexes.*" — "**Фемініст** — це той, хто **вірить у соціальну та політичну рівність статей.**"

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. У цьому випадку перекладач обрав пошук автохтонного відповідника для таких ключових термінів, як "фемініст" і "соціальну та політичну рівність статей". З огляду на те, що термін "фемініст" вже укорінений у нашій культурі, цей вибір забезпечує легкість розуміння для українського читача. Відповідник "той, хто вірить" дозволяє відобразити у перекладі глибокий зміст поняття, адже фемінізм часто сприймається як переконання або навіть особистий світогляд, а не просто соціальна позиція. Це сприяє кращому емоційному зв'язку з аудиторією, що важливо для сприйняття соціально значущих тем.

6. "*We must raise our daughters differently.*" — "**Ми повинні виховувати наших дочок інакше.**"

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Використання автохтонного відповідника "повинні виховувати" в українському перекладі вдало передає імперативність оригіналу. У словосполученні "must raise" наголошується на необхідності змін, а переклад "повинні виховувати" залишає цей акцент незмінним. Обраний відповідник також додає природності й легко сприймається українською аудиторією, забезпечуючи тексту належну емоційну насиченість.

7. "*We must also raise our sons differently.*" — "**Ми також повинні виховувати наших синів інакше.**"

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Тут використання автохтонного відповідника дозволяє зберегти стилістичну

та змістову відповідність оригіналу, підкреслюючи необхідність змін у вихованні як дівчат, так і хлопців. Це має особливу важливість у сучасному суспільстві, де цінується рівноправність. Переклад "повинні виховувати" робить фразу більш доступною для українського читача, а імперативна форма слова додає інтенсивності.

8. *"Men and women should have equal opportunities."* — *"Чоловіки та жінки повинні мати рівні можливості."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Тут калькування є найдоцільнішим методом, оскільки термін "рівні можливості" вже усталений в українській мові та легко впізнаваний. Завдяки калькуванню збережено оригінальну структуру речення, що дозволяє українському читачеві інтуїтивно сприйняти зміст без додаткових пояснень. Використання кальки зберігає і значущість теми, адже рівність можливостей є одним із ключових аспектів сучасного фемінізму.

9. *"Feminism and gender equality are not only about women."* — *"Фемінізм і гендерна рівність стосуються не тільки жінок."*

Спосіб перекладу: Калькування.

В цьому випадку калькування дозволяє зберегти ключові терміни, які є основними в англійському оригіналі. Переклад "фемінізм" і "гендерна рівність" вживається в українському суспільстві дедалі частіше, і такий спосіб перекладу сприяє збереженню оригінальної структури й прямотинності висловлювання. Термін "не тільки жінок" підкреслює, що тема гендерної рівності є загальносуспільною і стосується кожного, що сприяє глибшому розумінню соціальної значущості теми.

10. *"We raise girls to see each other as competitors, not for jobs or accomplishments, which I think can be a good thing, but for the attention of men."* — *"Ми виховуємо дівчат як конкуренток, не за робочі місця чи досягнення, що я вважаю добрим, а за увагу чоловіків."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад в цьому випадку дозволяє більш чітко передати соціальний підтекст оригіналу, зокрема наголошуючи на вихованні в суспільстві установки на конкуренцію серед жінок.

2.1.2. David R. Williams: "How racism makes us sick" [54]

1. "*Racial disparities in health are created by social and economic conditions.*" — "*Расові відмінності в здоров'ї створюються соціальними та економічними умовами.*"

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування використано для відтворення таких ключових термінів, як "расові відмінності" і "соціальні та економічні умови". Цей метод допомагає зберегти оригінальну структуру, що важливо в наукових текстах. Оскільки терміни мають усталене значення, їх прямий переклад сприяє точності і зрозумілості, не вимагаючи додаткових роз'яснень для української аудиторії.

2. "*Institutional racism can affect health care quality.*" — "*Інституційний расизм може впливати на якість медичної допомоги.*"

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування використовується тут для точної передачі таких термінів, як "інституційний расизм" і "якість медичної допомоги". Це важливо, щоб не змінити сутність понять, яка має зберегтися в обговоренні соціальних і правових проблем. Застосування кальки підкреслює, що терміни мають стійке, чітко визначене значення.

3. "*Systemic racism is embedded in policies and practices of organizations.*" — "*Системний расизм вкорінений у політиці та практиках організацій.*"

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад з використанням калькування забезпечує точність і доступність термінів, таких як "системний расизм" і "практики організацій". Вибір кальки підкреслює глибину проблеми, що закорінена в політиках, не вимагаючи культурної адаптації, оскільки терміни вже є частиною українського професійного дискурсу.

4. *"The structural inequality in health care can lead to poorer outcomes for racial minorities."* — *"Структурна нерівність у медичній допомозі може призвести до гірших результатів для расових меншин."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Використання автохтонного відповідника для терміну "структурна нерівність" і "гірші результати" допомагає передати соціальний зміст, зберігаючи ясність і доступність для українського читача. Цей підхід дозволяє уникнути зайвого обтяження термінологією, забезпечуючи при цьому збереження академічного стилю тексту.

5. *"Racism has a profound impact on physical and mental health."* — *"Расизм має глибокий вплив на фізичне та психічне здоров'я."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Автохтонний відповідник "глибокий вплив" зберігає інтенсивність значення, яке має вираження в оригіналі. Цей спосіб перекладу дозволяє передати силу наслідків расизму на здоров'я, не обтяжуючи текст надмірною формальністю. Такий підхід сприяє тому, щоб текст залишався зрозумілим, але при цьому точно передавав значення.

6. *"Discrimination can cause chronic stress, which can damage the body."* — *"Дискримінація може спричинити хронічний стрес, який шкодить організму."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Переклад з використанням автохтонного відповідника допомагає зберегти природність і зрозумілість тексту. Використання слова "шкодить" створює відчуття безпосереднього впливу на організм, що відповідає значенню в оригіналі. Обраний спосіб перекладу дозволяє зберегти оригінальний зміст, при цьому залишаючи його доступним для українського читача.

7. *"Racial prejudice can reduce access to essential services, including healthcare."* — *"Расові упередження можуть зменшити доступ до основних послуг, включаючи охорону здоров'я."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання кальки дозволяє точно передати такі поняття, як "расові упередження" та "зменшити доступ". Це дає змогу підкреслити серйозність проблеми дискримінації і показати, як вона впливає на доступ до базових послуг. Прямий переклад підходить, оскільки терміни вже є усталеними в українській мові.

8. "*Racial discrimination can create social barriers to equity.*" — "Расова дискримінація створює соціальні бар'єри для рівності."

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому випадку застосування калькування дозволяє зберегти структуру та основний зміст оригіналу. Лексеми "racial discrimination" і "social barriers" передані як "расова дискримінація" і "соціальні бар'єри" відповідно, що відповідає соціологічній термінології української мови. Використання слова "рівність" як переклад "equity" у певному контексті може здаватися недостатньо точним, адже "equity" часто включає ідею справедливості та рівноправності доступу до ресурсів. Однак у даному контексті "рівність" є прийнятним перекладом, що зберігає концептуальний зміст оригіналу.

9. "*Systematic inequality is a public health crisis.*" — "Систематична нерівність — це криза громадського здоров'я."

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому реченні калькування використовується для відтворення складної соціологічної термінології з мінімальними змінами в структурі. "Systematic inequality" передано як "систематична нерівність", що забезпечує точність передачі змісту, підкреслюючи структурний характер нерівності. Лексема "криза громадського здоров'я" є буквальною перекладом "public health crisis", і цей вибір відповідає вимогам академічного стилю. Використання калькування в даному випадку дозволяє досягти високої точності при передачі змісту, що особливо важливо для збереження значущості соціальних проблем.

10. *"The legacy of racism continues to shape life outcomes."* — *"Спадщина расизму продовжує формувати життєві результати."* [6].

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування тут дозволяє зберегти специфічну лексику, характерну для соціальної та культурної тематики. Лексема "спадщина расизму" дослівно передає "legacy of racism", що забезпечує точну передачу ідеї історичного впливу. Фраза "продовжує формувати життєві результати" зберігає значення оригінального "continues to shape life outcomes". У цьому контексті "життєві результати" коректно відтворюють сенс оригіналу, хоча заміна на "життєві перспективи" могла б додати змістовної глибини та більш точно відтворити вплив расизму на життєві шанси.

2.1.3. Michael Sandel: "Why we shouldn't trust markets with our civic life " [50].

1. *"We have shifted from a market economy to a market society."* — *"Ми перейшли від ринкової економіки до ринкового суспільства."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад цього речення за допомогою калькування дозволяє відтворити точність економічної термінології та зберегти семантичну структуру оригіналу. "Ринкова економіка" та "ринкове суспільство" передають поняття "market economy" та "market society" відповідно, дозволяючи передати зміст авторського послання, що вказує на перехід від економічних до соціальних аспектів ринкових процесів. Таким чином, калькування підсилює академічний стиль тексту і робить його зрозумілим для цільової аудиторії. In a **market society**, everything is **up for sale**.

Переклад: У ринковому суспільстві все продається.

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

2. *"Democracy requires a robust civic life."* — *"Демократія вимагає міцного громадянського життя."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

У цьому реченні пошук автохтонного відповідника дозволяє зберегти основну ідею оригіналу, забезпечуючи його точність та адекватність українському контексту. Використання слова "міцного" замість буквального "робастного" підсилює акцент на силі та важливості громадянського життя для функціонування демократії. Такий вибір підсилює емоційний заряд вислову та робить його ближчим для української аудиторії, зберігаючи водночас загальний зміст і тон оригіналу.

3. *"We should not commodify essential civic goods."* — *"Ми не повинні комерціалізувати основні громадянські блага."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Застосування описового перекладу для фрази "commodify essential civic goods" дозволяє уникнути незрозумілих термінів та забезпечити точність змісту. Лексема "комерціалізувати" передає сенс "commodify", що означає процес надання ринкової вартості чомусь суспільно значущому. Використання описового перекладу забезпечує зрозумілу і прийнятну інтерпретацію, зберігаючи оригінальну ідею про те, що певні суспільні блага не мають піддаватися ринковим процесам.

4. *"The intrusion of markets into non-market domains is problematic."* — *"Вторгнення ринків у не-ринкові сфери є проблематичним."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування тут дозволяє зберегти лексичну точність і структуру оригінального речення. Використання слова "вторгнення" підкреслює негативний характер ринкового впливу на не-ринкові сфери, точно передаючи значення "intrusion". Це дозволяє зберегти академічний стиль тексту та передати основний посил автора, що ринки можуть завдати шкоди позаекономічним аспектам суспільства.

5. *"The civic good is about shared values, not individual gain"* — *"Громадянське благо полягає у спільних цінностях, а не в особистій вигоді."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

6. *"Markets tend to erode moral and civic norms"* — "Ринки мають тенденцію підривати моральні та громадянські норми."

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому випадку калькування влучно передає критику ринкової економіки, яка, за словами автора, шкодить соціальним і моральним цінностям. Використання слова "підривати" додає емоційного забарвлення, наголошуючи на руйнівній дії ринкових механізмів. Це слово передає ідею поступового, але невідворотного ослаблення цінностей, яке також чітко сприймається українським читачем. Такий переклад точно відображає критику і є достатньо виразним.

7. *"We must protect civic goods from the market mentality"* — "Ми повинні захистити громадянські блага від ринкової ментальності."

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому випадку калькування вдало зберігає структуру оригіналу, акцентуючи на важливості захисту соціальних благ. "Ринкова ментальність" звучить з легким негативним відтінком, що надає фразі виразності, яка була в оригіналі. Переклад чітко передає ідею протиставлення цінностей суспільного блага й ринкових інтересів, що робить його достатньо точним та переконливим.

8. *"The commercialization of public services undermines their civic value"* — "Комерціалізація державних послуг підриває їхню громадянську цінність."

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад є доцільним, оскільки допомагає надати більшої чіткості та виразності, порівняно з буквальною перекладом. Використання слова "підриває" вдало підкреслює ідею поступової деградації громадянських цінностей через комерціалізацію. Словосполучення "громадянська цінність" додає фразі соціального значення, яке є важливим у контексті. Переклад вийшов насиченим і переконливим, зберігаючи емоційний акцент оригіналу.

9. *"Market values should not dictate public policy."* — *"Ринкові цінності не повинні диктувати державну політику."*

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому випадку калькування дозволяє зберегти фразеологічну структуру оригінального речення та забезпечити точну передачу значення. Фраза "ринкові цінності" точно передає "market values", а "диктувати державну політику" повністю відповідає "dictate public policy". Такий підхід дозволяє зберегти концептуальну цілісність вислову та його академічний стиль, який є важливим для розуміння соціальних аспектів ринкових цінностей.

2.1.4. Yassmin Abdel-Magied: "What does my headscarf mean to you?"
[36].

1. *"Muslim women are often judged by their appearance."* — *"Мусульманок часто судять за їх зовнішнім виглядом."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

У цьому реченні використання автохтонного відповідника "судять за їх зовнішнім виглядом" допомагає передати зміст оригіналу у зрозумілій для українського читача формі. Фраза "judged by their appearance" перетворена на "судять за їх зовнішнім виглядом", що зберігає первинну ідею оригіналу, акцентуючи увагу на поверхневих оцінках. Такий підхід забезпечує адекватність перекладу та підтримує зрозумілість для цільової аудиторії.

2. *"Wearing a hijab is a choice that comes with social and political implications."* — *"Носіння хіджабу — це вибір, що має соціальні та політичні наслідки."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування забезпечує точну передачу змісту, де "wearing a hijab" відтворено як "носіння хіджабу", а "social and political implications" — як "соціальні та політичні наслідки". Вибір калькування є доречним, адже це зберігає академічний стиль та не потребує додаткової адаптації для українського контексту. Однак додатково варто відзначити, що конструкція

"це вибір" передає ідею самостійного рішення, що особливо важливо для збереження контексту і меседжу автора.

3. *"The media portrays Muslim women in a one-dimensional way."* — *"Медіа зображують мусульманок **однобічно**."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад у даному випадку дозволяє уникнути дослівності, замінивши "one-dimensional way" на "однобічно". Такий підхід зберігає сутність критики автора щодо упередженого відображення мусульманських жінок у ЗМІ. Переклад за рахунок описовості забезпечує емоційне забарвлення висловлювання, що відповідає меті тексту, роблячи його зрозумілішим для української аудиторії.

4. *"There is a disconnect between what people see and what they understand about Muslim women."* — *"Є **розрив** між тим, що люди бачать, і тим, що вони розуміють про мусульманок."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника "розрив" передає ідею disconnect, акцентуючи увагу на існуванні різниці між зовнішнім сприйняттям і розумінням. Це дозволяє зберегти змістовну частину оригіналу та зробити текст доступним для українського читача, що відчуває культурний контекст, де це поняття є цілком зрозумілим.

5. *"Wearing a headscarf is often viewed as an act of oppression."* — *"Носіння хустки часто сприймається як акт **пригнічення**."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Переклад фрази "act of oppression" як "акт пригнічення" дозволяє зберегти негативне забарвлення оригіналу. Використання автохтонного відповідника "сприймається" зберігає природність і легкість сприйняття тексту, роблячи переклад доступним. Оскільки концепція "опресії" є загальновідомою, калькування було б доречним, проте в даному випадку автохтонний відповідник підсилює емоційний заряд і робить текст менш формалізованим.

6. "*The headscarf can also be seen as a symbol of resistance.*" —
"Хустка також може вважатися символом **спротиву**."

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника дозволяє уникнути буквального перекладу, зберігаючи контекст та загальний зміст висловлювання. Фраза "symbol of resistance" передана як "символ спротиву", що надає тексту експресивності. Таке формулювання додає додатковий емоційний відтінок і точно передає зміст вислову автора.

7. "*Western media frequently misrepresents Muslim women.*" —
"Західні **медіа** часто **неправильно зображають** мусульманок."

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання фрази "неправильно зображають" для передачі "misrepresents" зберігає авторське послання, акцентуючи увагу на упередженому ставленні. Заміна на автохтонний відповідник "неправильно зображають" дозволяє уникнути зайвої буквальності та спрощує розуміння. Такий підхід підкреслює негативний аспект, зазначений автором, і допомагає зберегти основний акцент на проблемі.

8. "*Muslim women are often denied agency over their own narratives.*" —
"Мусульманкам часто відмовляють у праві керувати власними **наративами**."

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Застосування описового перекладу "відмовляють у праві керувати" для "denied agency" дозволяє глибше розкрити значення фрази, роблячи її доступнішою для читача. Це зберігає концепцію контролю над власною історією, підкреслюючи обмеження в можливості самовираження. Такий підхід особливо ефективний для соціальних тем, де важливо підкреслити аспекти особистої свободи.

9. "*The hijab is a personal and political statement.*" — "**Хіджаб** — це особиста та **політична заява**."

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування забезпечує точну передачу концепції "personal and political statement" через фразу "особиста та політична заява", яка дослівно відтворює структуру та значення оригіналу. Такий підхід підкреслює зміст фрази, акцентуючи увагу на індивідуальній позиції та політичному значенні хіджабу.

10. "*Judging a woman by her **clothing** overlooks her **individuality**.*" — "Судити жінку за її **одягом** — це ігнорувати її **індивідуальність**." [26].

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника "ігнорувати її індивідуальність" дозволяє передати зміст "overlooks her individuality", акцентуючи увагу на особистісному вимірі. Переклад "судити за одягом" зберігає концепцію поверхневого судження, додаючи тексту лаконічності і забезпечуючи природне звучання для української аудиторії.

2.1.5. Rutger Bregman: "Poverty isn't a lack of character; it's a lack of cash" [38].

1. "*Poverty is not about **laziness** or lack of **ambition***" — "Бідність — це не про **лінь** чи відсутність **амбіцій**."

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування допомагає точно передати основну думку: бідність — це соціальна проблема, а не наслідок особистих якостей. Використання фрази "це не про лінь" вдало підкреслює ідею, що поширені стереотипи є хибними. Такий переклад дозволяє зберегти критичний тон оригіналу і звертає увагу на те, що причина бідності значно глибша.

2. "*Universal basic income could transform society*" — "Універсальний базовий дохід може трансформувати суспільство."

Спосіб перекладу: Транскодування.

Використання "трансформувати суспільство" точно передає ідею значного впливу універсального доходу. Транскодування в цьому випадку надає перекладу точності, дозволяючи українському читачеві зрозуміти, що базовий дохід може призвести до кардинальних змін у суспільстві. Переклад

точно зберігає ідею оригіналу і залишає фразу зрозумілою та насиченою змістом.

3. *"Poverty is fundamentally a political problem" — "Бідність — це, в основі, політична проблема."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання калькування у цьому перекладі дозволяє передати сутність проблеми бідності як політичної, а не лише економічної. Фраза "в основі" наголошує на тому, що бідність тісно пов'язана з політичними факторами, додаючи перекладу точності. Це допомагає читачеві чіткіше сприйняти позицію автора про політичну природу проблеми.

4. *"The poor are often blamed for their situation." — "Бідних часто звинувачують у їхній ситуації."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

У перекладі цього речення використано метод пошуку автохтонного відповідника, що дозволяє точно передати зміст оригінального вислову. Обране слово "ситуація" у поєднанні з "їхній" додає перекладу певного формального та об'єктивного забарвлення, уникаючи оцінних суджень. Це допомагає створити в читача враження нейтральної оцінки факту, а не емоційної оцінки. У такий спосіб переклад підтримує критичний тон, що підкреслює несправедливість у ставленні до бідних, яка є основною темою автора. Цей підхід демонструє, що перекладач прагне передати не тільки зміст, а й емоційне забарвлення, властиве тексту.

5. *"It's easier to blame individuals than to challenge systems." — "Легше звинувачувати індивідів, ніж кидати виклик системам."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Для перекладу цього речення обрано автохтонний відповідник "кидати виклик системам," який вдало передає оригінальний зміст і водночас додає образності. В оригіналі використовується ідея "challenging systems" як дії, що вимагає певної сміливості та зусиль. Фраза "кидати виклик" зберігає цю ідею, підсилюючи меседж автора про складність зміни існуючих соціальних

структур. Таке рішення також створює емоційне напруження, яке спонукає читача до рефлексії над соціальними проблемами, тим самим передаючи критичну позицію автора.

6. *"We need **policies** that address **systemic inequality**."* — *"Нам потрібні **політики**, що вирішують проблему **системної нерівності**."*

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому випадку перекладач застосував калькування, що допомогло зберегти точну структуру та формулювання оригінального вислову. Використання термінів "політики" та "системна нерівність" відображає офіційний стиль, притаманний мові політичних і соціальних наук. Таке рішення забезпечує легке сприйняття для цільової аудиторії — українських читачів, знайомих з цією термінологією. Незважаючи на те, що калькування є дослівним перекладом, воно не спрощує зміст, а передає його у спосіб, який зберігає акцент на необхідності змін у суспільних політиках, що є ключовим аспектом авторської позиції.

7. *"**Basic income** is a solution to **poverty**."* — *"**Базовий дохід** — це вирішення проблеми **бідності**."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання калькування в цьому реченні дозволяє зберегти чіткість і точність формулювання. Оскільки "basic income" є терміном, що означає концепцію, яка вже стала частиною міжнародної дискусії, калькування як перекладацька стратегія є доречною. Такий переклад, як "базовий дохід", забезпечує легке розуміння терміну, дозволяючи українському читачеві відразу впізнати ідею. Словосполучення "вирішення проблеми бідності" підкреслює рішучий тон автора, який пропонує базовий дохід як реальне вирішення соціальної нерівності.

8. *"**Economic inequality** affects all aspects of life."* — *"**Економічна нерівність** впливає на всі аспекти життя."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад цього речення здійснено методом калькування, що зберігає формальну структуру та стиль оригінального вислову. Терміни "економічна нерівність" та "аспекти життя" підходять для передачі економічних і соціальних концепцій, які викладено автором. Завдяки такій термінології, переклад виглядає чітким і професійним, відповідаючи стилю академічного тексту. Це дозволяє передати ідею широкого впливу нерівності, що є важливим аспектом аргументації автора.

9. "Redistribution of wealth is essential for social justice." — "Перерозподіл багатства є важливим для соціальної справедливості."

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад цього речення також є прикладом калькування. Використання термінів "перерозподіл багатства" та "соціальна справедливість" чітко відтворює зміст оригіналу, залишаючи авторський заклик до дії зрозумілим для українського читача. Така лексика дозволяє зберегти академічний стиль тексту, який робить висновки автора легкими для сприйняття. Крім того, калькування тут підкреслює значущість соціальної справедливості у контексті економічної дискусії, що є важливим елементом позиції автора.

10. "The idea that poverty is caused by laziness is a myth." — "Ідея, що бідність викликана лінню, — це міф."

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника в цьому перекладі дозволяє зберегти аргументативний стиль висловлювання, зосереджуючись на критичній ноті оригінального тексту. Слово "міф" передає скептичне ставлення автора до стереотипу про бідність, викликану лінню. Водночас конструкція "викликана лінню" робить переклад більш природним для українського читача, створюючи аналогію з уже відомими в суспільстві упередженнями. Такий підхід допомагає підкреслити критичне ставлення до хибних уявлень і забезпечує відповідність стилю автора.

2.1.6. Chimamanda Ngozi Adichie: "The danger of a single story" [42]

1. *"The single story creates stereotypes."* — *"Одна історія створює стереотипи."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Перекладач використовує калькування, зберігаючи точність і чіткість оригінального вислову. Використання терміну "одна історія" дозволяє зберегти лаконічність та інтригуючий підтекст оригіналу, оскільки "single story" у тексті Адичі символізує обмежене уявлення про певну культуру або групу. У цьому контексті калькування допомагає передати концепцію "single story" як чинника, що спричиняє виникнення стереотипів, тим самим розкриваючи головний меседж автора про небезпеку обмеженого бачення.

2. *"Stereotypes are incomplete and damaging."* — *"Стереотипи неповні та шкідливі."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника забезпечує природність і простоту перекладу, що відповідає стилю оригіналу. Слова "неповні та шкідливі" передають негативну оцінку стереотипів, закладену в авторському тексті. Така лексика також робить переклад більш доступним і зрозумілим для цільової аудиторії, зберігаючи аргумент автора щодо негативних наслідків стереотипів. Подібний переклад підкреслює недосконалість та загрозу стереотипів, зберігаючи критику на адресу поверхневих суджень.

3. *"Power is the ability to tell a story of another person and make it the definitive story."* — *"Влада — це здатність розповісти історію іншої людини й зробити її остаточною історією."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

У цьому реченні перекладач зберігає глибину оригіналу, використовуючи відповідник "здатність розповісти історію іншої людини". Це підкреслює ідею домінування, коли одна група або індивід може визначити чиєсь сприйняття іншої особи через односторонню інтерпретацію. Використання слова "остаточною" додає завершеності цій владі, передаючи силу впливу на свідомість, що є ключовим аспектом ідеї Адичі.

4. *"When we reject the **single story**, we regain a kind of **paradise**."* — *"Коли ми відкидаємо **одну історію**, ми повертаємо собі певний **рай**."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад "певний рай" зберігає метафоричне значення оригіналу, оскільки авторка використовує слово "paradise" як символ свободи та багатоманітності досвідів. У цьому контексті "певний рай" передає ідею емоційного звільнення від обмежень, спричинених одностороннім уявленням. Описовий підхід тут виправданий, оскільки допомагає глибше передати значення відновлення цілісного розуміння.

5. *"**Stories** have been used to dispossess and to **malign**."* — *"Історії використовувалися для позбавлення та **обмов**."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Перекладач обирає автохтонні відповідники "позбавлення" та "обмови", які відтворюють негативні конотації оригіналу. Слово "dispossess" передано як "позбавлення", що акцентує на втраті ідентичності або контролю, а "malign" як "обмови" підкреслює навмисний вплив на репутацію. Таким чином, переклад зберігає серйозність авторської оцінки маніпуляцій історіями, що робить текст більш промовистим.

6. *"**But stories** can also be used to **empower** and to **humanize**."* — *"Але **історії** також можуть використовуватися для надання **сили** та **людяності**."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Перекладач підбирає відповідники "надання сили та людяності", що відтворюють позитивний підтекст оригіналу. Слово "empower" тут перекладено як "надання сили", що акцентує на можливості історій змінювати перспективу на більш об'єктивну та справедливу. Використання слова "людяності" передає ідею гуманізації, що підтримує авторську думку про позитивний вплив різноманітності розповідей.

7. *"To insist on only these **negative stories** is to flatten my **experience**."*
 — *"Настоювати тільки на цих **негативних історіях** — це спрощувати мій досвід."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Фраза "спрощувати мій досвід" як переклад "flatten my experience" відображає сутність авторського меседжу, що односторонні негативні історії обмежують широту та різноманітність досвіду. Переклад вдало передає емоційний та особистісний характер оригінального вислову. Використання слова "спрощувати" як заміника "flatten" допомагає донести ідею зменшення або стирання цінності досвіду, що є центральним у даному контексті.

8. *"The consequence of the **single story** is this: It robs people of **dignity**."*
 — *"Наслідок **однієї історії** такий: вона позбавляє людей **гідності**."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Перекладач застосовує автохтонний відповідник, зберігаючи риторичну силу оригіналу. Фраза "позбавляє людей гідності" підкреслює етичний вимір проблеми, що представлена Адичі. Переклад передає не тільки зміст, а й емоційний ефект, пов'язаний із втратою самоповаги внаслідок обмежених уявлень, що робить його особливо ефективним у контексті обговорення соціальної справедливості.

9. *"It emphasizes how we are **different** rather than how we are **similar**."*
 — *"Вона підкреслює нашу **різницю**, а не **схожість**."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Переклад "підкреслює нашу різницю, а не схожість" вдало передає значення та емоційну тональність оригіналу. Використання простих, але містких відповідників забезпечує легке сприйняття та допомагає зберегти акцент на негативному впливі єдиної історії. Перекладач зберігає структуру оригіналу, передаючи тон розчарування та підкреслюючи небезпеку обмеження поглядів.

10. *"The danger of the single story is that it becomes the only story."* — *"Небезпека однієї історії в тому, що вона стає єдиною історією."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Завершальне речення вдало передане завдяки автохтонному відповіднику, що дозволяє зберегти логічну та семантичну завершеність. Використання фрази "вона стає єдиною історією" акцентує на ризику однобічного сприйняття, яке авторка розглядає як небезпечне. У такий спосіб переклад зберігає напругу оригіналу, підсумовуючи небезпеку моноперспективи та наголошуючи на потребі багатогранного розуміння [3].

2.1.7. Bryan Stevenson: "We need to talk about an injustice" [51].

1. *"The opposite of poverty is not wealth; it's justice."* — *"Протилежність бідності — це не багатство, а справедливість."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника в перекладі дозволяє зберегти точність і чіткість висловлювання, яке не лише протиставляє бідність і багатство, а акцентує на справедливості як на основі соціальної рівності. Така передача відображає авторський меседж про те, що справедливість є глибшим вирішенням бідності, ніж багатство, підкреслюючи морально-етичний вимір проблеми.

2. *"The death penalty is not about justice; it's about who has the power."* — *"Смертна кара — це не про справедливість, це про те, хто має владу."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад "це про те, хто має владу" дозволяє зберегти значущість авторського висловлювання. Стівенсон акцентує на несправедливості смертної кари, ставлячи під сумнів її обґрунтування, що й передано через збереження структури контрасту між справедливістю і владою. Описовий підхід допомагає адаптувати англійську конструкцію для українського читача, не втрачаючи при цьому критичного тону автора.

2. *"Our criminal justice system treats you better if you're rich and guilty than if you're poor and innocent."* — *"Наша система кримінального*

правосуддя ставиться до вас краще, якщо ви багаті й винні, ніж якщо ви бідні та невинні."

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання калькування забезпечує точність і збереження логіки оригінального речення, передаючи його зміст чітко та лаконічно. Переклад акцентує на проблемі соціальної нерівності в правовій системі, що і є основним посилом Стівенсона. Підхід дозволяє українському читачеві побачити несправедливість крізь призму контрасту "багатий і винний" vs "бідний і невинний".

3. *"We are a society that has become comfortable with extreme punishment."* — *"Ми є суспільством, яке стало комфортним із крайніми покараннями."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування зберігає оригінальну структуру речення, передаючи критичний тон щодо прийняття суспільством жорстоких покарань. Використання слова "комфортним" передає ідею суспільної байдужості та звикання до жорстокості в покаранні, що підсилює заклик до переоцінки моральних стандартів.

4. *"We need to change the narrative on crime and punishment."* — *"Нам потрібно змінити наратив щодо злочину та покарання."*

Спосіб перекладу: Транскодування.

Використання транскодування, тобто прямого перенесення слова "наратив", створює сучасний і академічний відтінок перекладу. Цей підхід підтримує авторський заклик до зміни суспільного сприйняття проблем злочину та покарання, зберігаючи лексичний складник, який підкреслює важливість перегляду дискурсу.

5. *"Justice requires that we fight against injustice wherever it exists."* — *"Справедливість вимагає, щоб ми боролися проти несправедливості, де б вона не існувала."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад зберігає логіку й структуру оригіналу, підкреслюючи ідею необхідності боротьби з несправедливістю. Використання конструкції "де б вона не існувала" посилює всезагальний характер заклику, відображаючи моральну вимогу до дій на захист справедливості.

6. *"There is no racial justice without addressing economic inequality."*
— *"Не може бути расової справедливості без вирішення економічної нерівності."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування зберігає аргументативну структуру речення, підкреслюючи важливість вирішення економічних питань для досягнення расової рівності. Переклад передає логічний зв'язок між економічною та расовою справедливістю, висловлюючи основний посил оригіналу без втрати сенсу та глибини.

7. *"We are all implicated when we allow injustice to persist."* — *"Ми всі винні, коли дозволяємо несправедливості тривати."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад слова "implicated" як "винні" робить речення емоційно насиченим і зосередженим на особистій відповідальності кожного за підтримання справедливості. Використання конструкції "коли дозволяємо несправедливості тривати" наголошує на пасивності як факторі збереження несправедливості, що є важливим елементом у аргументації Стівенсона.

8. *"The moral arc of the universe bends toward justice, but we must pull it."* — *"Моральна дуга всесвіту схиляється до справедливості, але ми повинні її направляти."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

У цьому реченні описовий переклад "ми повинні її направляти" передає ідею необхідності активної участі людей у досягненні справедливості. Вибір слова "направляти" додає перекладу динамічності, підкреслюючи зусилля, які кожен має докладати, щоб світ справді рухався в напрямку справедливості. [2]

2.1.8. Van Jones: "What if a US presidential candidate refuses to concede after an election?" [48].

1. *"The peaceful transfer of power is essential to democracy."* — *"Мирна передача влади є ключовою для демократії."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Переклад передає зміст та акцентує увагу на концепті мирної передачі влади як основному принципі демократичної системи. У термінах "мирна передача влади" і "демократія" збережено прямі еквіваленти з оригіналу. Перекладений вираз "ключовою" більш адаптований до української мови, порівняно з дослівним "істотною", що підвищує природність тексту та сприяє легшому сприйняттю.

1. *"Democracy is fragile, and it depends on the rule of law."* — *"Демократія є крихкою і залежить від верховенства права."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування дозволяє передати пряме значення оригіналу, що відображає вразливість демократії та її залежність від правової системи. Лексеми "крихкою" і "верховенства права" точно передають зміст термінів "fragile" та "rule of law," зберігаючи оригінальну структуру.

2. *"A candidate refusing to concede threatens democratic institutions."* — *"Відмова кандидата визнати поразку загрожує демократичним інституціям."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Перекладач використовує описовий підхід для детальнішого розкриття дії "refusing to concede" як "відмова кандидата визнати поразку". Таке уточнення необхідне, щоб забезпечити повне розуміння наміру та значення оригіналу.

3. *"The Constitution provides mechanisms to resolve disputed elections."* — *"Конституція передбачає механізми для вирішення спірних виборів."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад досить точно передає структуру та лексику оригіналу. Використання калькування зберігає офіційний тон та поняття "спірних виборів", передаючи це юридичним терміном, знайомим українському читачеві.

4. *"Trust in democratic processes is vital for societal stability."* — *"Довіра до демократичних процесів є життєво важливою для стабільності суспільства."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Автохтонний підхід підкреслює зв'язок між довірою та стабільністю суспільства. Лексема "життєво важливою" відображає "vital", роблячи акцент на важливості довіри для суспільного устрою.

5. *"Electoral disputes must be resolved in the courts, not in the streets."* — *"Виборчі суперечки повинні вирішуватися в судах, а не на вулицях."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад забезпечує точне розкриття змісту, акцентуючи на законності вирішення суперечок. Лексеми "виборчі суперечки" та "в судах" передають офіційний тон вислову.

6. *"The legitimacy of the electoral process is foundational to democracy."* — *"Легітимність виборчого процесу є основою демократії."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Переклад за допомогою калькування забезпечує збереження оригінального значення та структури речення. Лексеми "легітимність" та "основа" передають офіційний характер та ключовий зміст твердження.

7. *"A contested election could lead to widespread unrest."* — *"Спірні вибори можуть призвести до масових заворушень."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника. Використання автохтонного відповідника дозволяє уникнути зайвого дослівного перекладу. Лексема "масові заворушення" передає загрозу дестабілізації, що відповідає змісту "widespread unrest."

8. *"We must defend democratic institutions against attacks from within."*
— *"Ми повинні захищати демократичні інституції від атак зсередини."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання калькування передає заклик до захисту "демократичних інституцій". Лексеми "демократичні інституції" та "атаки зсередини" точно передають основний зміст.

9. *"Civil discourse is necessary to resolve political conflicts."* —
"Цивілізована дискусія необхідна для вирішення політичних конфліктів."
[25].

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.
Перекладач використовує відповідник "цивілізована дискусія", що є більш природним в українському контексті. Лексеми "необхідна" та "вирішення політичних конфліктів" вдало підкреслюють значення оригіналу, адаптуючи його для читача.

2.1.9. Greta Thunberg: "The disarming case to act right now on climate change" [53].

1. *"Climate change is the greatest threat to our future"* — *"Зміна клімату є найбільшою загрозою для нашого майбутнього."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Переклад із пошуком автохтонного відповідника вдало підкреслює гостру важливість проблеми клімату. Фраза "найбільша загроза для нашого майбутнього" звучить серйозно та відповідально, як і в оригіналі, залишаючи акцент на тривожному характері змін клімату.

2. *"We need to act immediately to mitigate the effects of climate change"* — *"Нам потрібно негайно діяти, щоб зменшити наслідки зміни клімату."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання слова "негайно" підсилює ідею терміновості. Переклад передає заклик до дії без затримок і є чітким та зрозумілим для українського

читача. Фраза "щоб зменшити наслідки" передає концепцію стримання шкоди, що відповідає меті оригіналу, але трохи деталізує заклик.

3. *"The science is clear: we are in a climate emergency" — "Наука чітко заявляє: ми в кліматичній надзвичайній ситуації."*

Спосіб перекладу: Калькування.

У цьому перекладі калькування зберігає серйозність тону, підкреслюючи терміновість ситуації. Фраза "чітко заявляє" передає впевненість наукового консенсусу, а "кліматична надзвичайна ситуація" додає фразі більш офіційного звучання. Це посилює важливість і невідкладність теми.

4. *"Young people are leading the fight for climate justice" — "Молодь очолює боротьбу за кліматичну справедливість."*

Спосіб перекладу: Транскодування.

Транскодування дозволяє передати сильне повідомлення про лідерство молоді. "Очолює боротьбу" підкреслює активну роль молодих людей, передаючи сенс оригіналу і зберігаючи динамічний акцент. Переклад є зрозумілим і добре відповідає стилю оригіналу.

5. *"The climate crisis requires bold and immediate action" — "Кліматична криза вимагає рішучих і негайних дій."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування у цьому випадку допомагає зберегти структуру й силу висловлювання оригіналу. "Рішучі й негайні дії" додають перекладу закличного характеру, що точно передає заклик до швидких і впевнених кроків. Такий переклад влучно передає серйозність ситуації.

6. *"Governments must be held accountable for their inaction on climate change" — "Уряди мають нести відповідальність за свою бездіяльність у питанні зміни клімату."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Використання описового перекладу дозволяє точно передати ідею обов'язку урядів у боротьбі з кліматичною кризою. Фраза "мають нести

відповідальність" додає перекладу певної суворості, що підсилює заклик до підзвітності. Такий переклад підкреслює важливість відповідальності та ємко передає суть оригінального вислову.

7. *"We need systemic change to address the climate crisis"* — *"Нам потрібні системні зміни для вирішення кліматичної кризи."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування в цьому випадку ефективно зберігає оригінальний посил, наголошуючи на необхідності структурних змін. Використання фрази "системні зміни" точно відображає ідею серйозного реформування, необхідного для подолання кризи. Переклад є точним і влучним.

8. *"The climate crisis disproportionately affects the most vulnerable populations"* — *"Кліматична криза найбільше впливає на найбільш вразливі верстви населення."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Пошук автохтонного відповідника додає перекладу виразності, підкреслюючи соціальний аспект проблеми.

9. *"Fossil fuels are the main driver of global warming"* — *"Викопне паливо є основною причиною глобального потепління."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування в цьому випадку влучно відтворює логіку та структуру оригіналу. Термін "основна причина" точно передає акцент на провідній ролі викопного палива у глобальному потеплінні. Такий підхід дозволяє зберегти серйозність та науковий тон висловлювання, що є доречним у контексті екологічної проблематики. Крім того, переклад є зрозумілим для українського читача та легко сприймається в якості фактичного твердження, що важливо для такого типу наукового дискурсу.

10. *"We must transition to renewable energy to combat climate change."* — *"Ми повинні перейти на відновлювану енергію, щоб боротися зі зміною клімату."* [9].

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання калькування допомагає зберегти простоту і чіткість оригінального повідомлення, підкреслюючи нагальну потребу в переході на відновлювану енергію. Фраза "перейти на відновлювану енергію" передає основну ідею без надмірної деталізації, що робить переклад зручним для сприйняття. Конструкція "щоб боротися зі зміною клімату" зберігає структуру оригіналу, при цьому зберігаючи точність і змістовність.

2.1.10. Rutger Bregman: "Why we should give everyone a basic income" [39].

1. *"Universal basic income is a simple idea with revolutionary potential."* — *"Універсальний базовий дохід — це проста ідея з революційним потенціалом."*

Спосіб перекладу: Транскодування.

Транскодування у цьому випадку дозволяє передати основну концепцію універсального базового доходу та акцентувати на його можливому революційному ефекті. Збереження терміну "універсальний базовий дохід" підтримує загальне значення ідеї в українському перекладі, тоді як слова "проста ідея" та "революційний потенціал" передають простоту та новаторський характер концепту без втрати змісту.

2. *"The cost of poverty far exceeds the cost of implementing basic income."* — *"Вартість бідності значно перевищує витрати на впровадження базового доходу."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування зберігає точну структуру та лексику оригіналу, що дозволяє перекладачу передати фінансові аспекти базового доходу. Термін "вартість бідності" не тільки відображає зміст англійського "cost of poverty", а й підкреслює економічну складову, яку оригінал ставить на перше місце, надаючи додаткової вагомості аргументації.

2. *"Basic income would empower people to pursue their passions."* — *"Базовий дохід надасть людям можливість займатися тим, що їм подобається."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий підхід дозволяє детальніше розкрити вплив базового доходу на самореалізацію. Фраза "можливість займатися тим, що їм подобається" передає ідею про створення умов для особистого розвитку та свободи вибору в житті, що є суттєвою частиною оригінальної думки.

3. *"Economic security is a fundamental human right."* — *"Економічна безпека є фундаментальним правом людини."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Використання калькування дозволяє точно відобразити смислове навантаження оригіналу, зберігаючи офіційний і юридичний характер фрази. Лексеми "економічна безпека" та "фундаментальне право" надають аргументу важливості та роблять його зрозумілим для українського читача.

4. *"Basic income can reduce inequality and improve mental health."* — *"Базовий дохід може зменшити нерівність і покращити психічне здоров'я."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування дозволяє перекласти оригінальну думку, зберігаючи основні терміни "нерівність" та "психічне здоров'я". Це додає перекладу структурованості, дозволяючи чітко передати вплив базового доходу на суспільство та здоров'я людей, без втрати соціального акценту.

5. *"Poverty is not a personal failure; it's a systemic problem."* — *"Бідність — це не особиста невдача, а системна проблема."*

Спосіб перекладу: Пошук автохтонного відповідника.

Використання автохтонного відповідника дозволяє глибше розкрити поняття бідності як суспільної проблеми. Переклад термінів "особиста невдача" та "системна проблема" підкреслює значущість аргументу про те, що бідність спричинена не індивідуальними помилками, а структурними чинниками, акцентуючи увагу на соціальному вимірі проблеми.

7. *"The time for basic income is now."* — *"Час для базового доходу настав."*

Спосіб перекладу: Описовий переклад.

Описовий переклад дозволяє передати заклик до негайних дій, не порушуючи структуру оригіналу. Термін "час настав" робить фразу більш емоційною та вказує на нагальність, що підсилює аргумент про актуальність базового доходу.

8. *"A society with basic income is a more just society."* — *"Суспільство з базовим доходом — це більш справедливе суспільство."*

Спосіб перекладу: Калькування.

Калькування зберігає структуру і логіку оригіналу, наголошуючи на моральному аспекті базового доходу. Використання термінів "справедливе суспільство" чітко передає зміст англійського "more just society," зберігаючи при цьому суспільно-етичний контекст.

9. *"Universal basic income would fundamentally change our relationship with work."* — *"Універсальний базовий дохід докорінно змінить наше ставлення до праці."* [22].

Спосіб перекладу: Транскодування.

Транскодування дозволяє зберегти ідею радикальної зміни ставлення до праці, яку підкреслює оригінал. Лексеми "докорінно змінить" надають перекладу більшої переконливості, наголошуючи на революційному впливі базового доходу на трудову діяльність.

2.2. Перекладацькі трансформації при відтворенні суспільно-політичної лексики на матеріалі TED talks

У попередньому підрозділі було розглянуто різноманітні способи перекладу, що застосовуються для передачі смислових особливостей оригінальних текстів, особливо під час роботи з англійською мовою. Тепер звернемо увагу на конкретні перекладацькі трансформації, що використовуються для адаптації суспільно-політичної лексики у перекладах TED Talks. Така лексика вирізняється багатозначністю і контекстуальною

гнучкістю, тому потребує особливих підходів для адекватного перекладу [33, с.64].

TED Talks як джерело містить широкий спектр суспільно-політичної лексики, що вимагає не просто дослівного перекладу, а й глибокого розуміння соціокультурного контексту. Перекладач повинен зберігати значення і водночас адаптувати зміст для української аудиторії, застосовуючи трансформації, що враховують різницю між англомовними та україномовними контекстами [49, с.93].

1. Конкретизація

Конкретизація — це заміна загального поняття більш конкретним, що краще відповідає контексту або мовним традиціям цільової мови. Ця трансформація необхідна, коли вихідний текст має надто загальне слово, що звучить абстрактно і потребує деталізації. Наприклад, слово "community" може бути перекладено як "громада", "спільнота" або навіть "місцева спільнота", залежно від тематики та аудиторії TED Talks.

Конкретизація спрямована на створення зрозумілішого і доступнішого тексту для аудиторії, мінімізуючи культурні бар'єри та непорозуміння [46, с.52]. Крім того, у літературному контексті конкретизація дозволяє зберігати художню виразність та створювати точну картину уявного світу, що важливо, коли автор використовує символізм або створює певну атмосферу [46, с.58].

Загалом, конкретизація в перекладі спрямована на те, щоб передати зміст точніше, ніж це можливо при використанні загального терміну. Вона сприяє тому, що переклад стає зрозумілішим і доступнішим для аудиторії, допомагаючи уникнути непорозумінь і культурних бар'єрів.

2. Генералізація

Генералізація, навпаки, передбачає заміну конкретного терміна загальним, щоб уникнути надмірної деталізації, яка може бути незрозумілою іншій аудиторії. Наприклад, термін "lobbying" можна перекласти узагальнено як

"вплив на владу" або "впливова діяльність", оскільки українська аудиторія може асоціювати слово "лобізм" з негативними асоціаціями [12, с.13].

Генералізація дозволяє зберігати плавність тексту, що особливо важливо для доступності перекладу і збереження природного стилю оповіді. Заміна конкретних описів на загальні також допомагає уникнути надмірної деталізації, зберігаючи динаміку та стиль тексту [28, с.15].

Отже, генералізація є корисним інструментом, коли важливіше передати загальне уявлення або основну ідею, ніж фокусуватися на подробицях. Вона дозволяє адаптувати текст до потреб цільової аудиторії, залишаючи зміст ідеально зрозумілим, але знижуючи рівень деталізації. Цей прийом допомагає створювати зрозуміліший, плавніший та доступніший переклад, що відповідає інтересам і культурним очікуванням читача.

3. Перестановка

Перестановка передбачає зміну порядку слів або частин речення для досягнення природного звучання тексту цільовою мовою. Це часто зустрічається при перекладі з англійської на українську, оскільки граматичні структури обох мов значно відрізняються. Наприклад, вислів "addressing social inequality" можна перекласти як "боротьба з соціальною нерівністю", щоб переклад був більш природним для української аудиторії. Таким чином, перестановка допомагає адаптувати синтаксис і структуру тексту, залишаючи його смислове навантаження.

Цей прийом також є важливим у наукових та офіційних текстах, де необхідно чітко структурувати інформацію та зробити текст більш зрозумілим. Завдяки перестановці зберігаються всі змістові нюанси та акценти, закладені автором, що є необхідним для якісного та точного перекладу [31, с.162].

4. Додавання

Додавання застосовується тоді, коли певні слова або фрази допомагають зрозуміти зміст оригіналу. У перекладі доводиться уточнювати або пояснювати ті деталі, які у вихідному тексті є зрозумілими в

культурному чи мовному контексті, але можуть бути незрозумілими для цільової аудиторії. Наприклад, при перекладі "*public policies*" можна додати пояснювальні слова "державні" або "суспільні політики" для підкреслення, що йдеться саме про політики, пов'язані з урядом чи суспільством [32, с.84].

У наукових або технічних текстах додавання може допомогти уточнити значення термінів або понять, які є менш відомими аудиторії. Наприклад, в англійському тексті може використовуватись аббревіатура без пояснення, наприклад, *GDP (Gross Domestic Product)*, тоді як у перекладі може бути додано пояснення — *ВВП (валовий внутрішній продукт)*, щоб читач розумів значення скорочення [30, с.265]. У деяких випадках додавання просто забезпечує плавність і природність тексту. Наприклад, англійські конструкції на зразок "*It is important to note*" можуть потребувати додавання для створення більш вишуканого стилю українською мовою: "*Варто зазначити, що це має важливе значення*". Це забезпечує більш формальний і гармонійний стиль, відповідаючи культурним очікуванням українського читача.

Додавання є ефективною перекладацькою стратегією, що дозволяє створювати точніший і повніший переклад, зберігаючи не лише основний зміст, але й культурні, емоційні та стилістичні аспекти оригіналу. Воно допомагає зробити текст зрозумілішим і ближчим до аудиторії, усуваючи можливі культурні та мовні бар'єри [46, с.166]. Завдяки додаванню переклад стає не просто зрозумілим, а також цікавим, плавним і багатим на відтінки, що відтворює задум автора з максимальною точністю та доступністю для читача.

5. Вилучення

Вилучення — це процес виключення слів або фраз, які не несуть суттєвого значення або є зайвими для розуміння тексту. Наприклад, у фразі "*continuing social development efforts*" слово "*continuing*" можна упустити, передавши сенс коротше — "соціальні ініціативи". Ця трансформація дозволяє уникати надлишковості й забезпечувати стислий, але виразний переклад.

Вилучення також широко використовується в офіційних та наукових текстах, де важливо дотримуватися лаконічності та уникати зайвих описів. Наприклад, англійське *"It is important to note that"* часто можна перекладати як просто *"Важливо"* або *"Слід зазначити"*, прибираючи зайві слова. Це допомагає створити більш чіткий та стислий текст, що відповідає стилю і нормам ділового або наукового мовлення [5, с.3].

Іноді оригінальний текст має занадто складну або обтяжену структуру, яка в перекладі може звучати неприродно або надто розлого. У таких випадках вилучення допомагає уникнути зайвої деталізації [7, с.87].

Вилучення полягає в усуненні певних елементів оригінального тексту, які можуть бути зайвими або не потрібними для сприйняття інформації у мові перекладу. У випадку суспільно-політичної лексики ця техніка використовується, коли певні лексичні або стилістичні елементи не додають нової інформації або не є важливими для розуміння основного змісту. Наприклад, певні уточнення, що можуть бути зрозумілі англійській аудиторії, для української аудиторії можуть бути зайвими. При перекладі фрази на зразок *"historical background of racial inequality in the U.S."*, можна опустити слово *"historical"*, зберігши при цьому головне значення [17, с.93].

Цей метод трансформації також стає важливим у разі, коли вихідний текст містить зайву детальність, яка може відволікати читача від основної думки. Таким чином, вилучення допомагає адаптувати переклад до культурних очікувань та мовних норм аудиторії, залишаючи лише найбільш значущі елементи повідомлення [19, с.104].

Ця техніка часто використовується для досягнення лаконічності та чіткості, що є особливо важливим у перекладах суспільно-політичних текстів, таких як виступи на TED, де необхідно передати основний посил промови чітко та зрозуміло. У суспільно-політичній лексиці ця трансформація особливо актуальна, оскільки перекладач стикається з лексичними одиницями, які можуть нести агресивний або критичний зміст, що впливає на емоційне сприйняття аудиторії [19, с.105].

Таким чином, ця трансформація допомагає адаптувати текст до культурних та соціальних норм цільової аудиторії, зберігаючи при цьому змістовний аспект, але змінюючи його емоційне забарвлення. Це дозволяє уникнути культурних бар'єрів і допомагає забезпечити правильне розуміння тексту, не втрачаючи його суспільно-політичного значення.

Наприклад, якщо в тексті йдеться про політичний термін, пов'язаний з історією певної країни, який не має точного еквівалента в іншій мові, перекладач може використати вираз "на зразок" або "щось на кшталт", додаючи коротке пояснення. Це дозволяє зберегти контекст і зрозумілість для аудиторії, яка не знайома з деталями іншої культури. Так, наприклад, термін "*New Deal*" у суспільно-політичному контексті можна перекласти як "*економічні реформи на зразок Нового Курсу*", щоб передати основний зміст поняття, яке має специфічне значення в американській історії [9, с.23].

Така трансформація допомагає уникнути незрозумілих реалій та забезпечити точне і зрозуміле відтворення вихідного змісту, що є важливим у суспільно-політичних текстах, де важлива ясність і доступність інформації.

6. Синонімія

Синонімія в перекладі передбачає заміну слова або фрази синонімом, щоб зробити текст більш природним і відповідним до стилістичних норм цільової мови. Наприклад, замість прямого перекладу слова "*wealth*" як "*багатство*", у контексті суспільно-політичної лекції TED може бути доречніше використати слово "*добробут*", що менш концентрується на матеріальному багатстві, а більше на загальному стані забезпеченості [19, с.104]. Такий прийом дозволяє зберегти емоційний настрій і тон тексту.

Синонімія також застосовується для уникнення повторів, що є частою проблемою в перекладах. Наприклад, якщо слово "*power*" (влада) зустрічається кілька разів у тексті, перекладач може чергувати його із синонімами: влада, могутність, сила, залежно від контексту. Це робить текст більш багатим, плавним і приємним для читання [22, с.139].

Синонімія також корисна для адаптації культурних особливостей тексту. Перекладач обирає відповідне слово в залежності від контексту, щоб передати культурні нюанси максимально точно [25, с.236].

Синонімія є важливою перекладацькою трансформацією, що дозволяє зберегти природність, стилістичну відповідність і точність у перекладі. Вона допомагає уникнути повторів, адаптувати текст до цільової аудиторії, а також передати емоційне та смислове забарвлення оригіналу. Використовуючи синонімію, перекладач може створювати плавний, виразний текст, який зберігає дух і настрій оригіналу, роблячи його зрозумілим і цікавим для читача.

7. Антонімія

Антонімія використовується, коли замість прямого перекладу вживається антонім, що іноді дозволяє передати сенс більш стисло або адаптувати фразу до норм цільової мови. Наприклад, фраза "*lack of diversity*" може бути замінена на "одноманітність", що, хоча і є антонімом, однак передає ту саму ідею про відсутність різноманітності. Це спрощує побудову речення, зберігаючи загальне значення та емоційний відтінок [12, с.16].

У ділових та наукових текстах антонімія також може використовуватися для створення чіткішого, структурованого тексту. Наприклад, англійське речення "*The results are not insignificant*" в перекладі можна передати як "*Результати є важливими*", щоб уникнути подвійного заперечення. Це робить текст легшим для розуміння та більш професійним, оскільки у діловому стилі важливо уникати надмірно складних конструкцій [17, с.46].

Антонімія є важливим інструментом для перекладача, який допомагає не тільки адаптувати зміст тексту, але й зберегти його стиль і емоційне забарвлення. Використання антонімів дозволяє уникнути надлишковості, покращити логіку побудови речень та створити текст, який є зрозумілим, чітким і природним для цільової аудиторії. Антонімія дозволяє зберігати основний зміст, навіть якщо доводиться змінювати структуру фрази або

використовувати протилежні значення, і в результаті створює переклад, який не тільки точно передає зміст, а й гармонійно звучить цільовою мовою [17, с.48].

Висновки до Розділу 2

Дослідження англо-українського перекладу суспільно-політичної лексики TED Talks показує, що використання кальки, автохтонного перекладу, транскодування та інших методів дозволяє точно передати суспільно значущі концепти зі збереженням їх значення та культурної адаптації. Такі способи перекладу сприяють доступності тексту, зберігають стилістику оригіналу, забезпечують глибше розуміння світової тематики українською аудиторією.

У другій частині кваліфікаційної роботи охарактеризовано перекладацькі трансформації суспільно-політичної лексики, виявлені в українських перекладах публічних виступів англійською мовою. Аналіз сучасних наукових досліджень теорії та практики перекладу дав змогу виділити такі перекладацькі трансформації: конкретизація; генералізація; перестановка; додавання; вилучення; синонімія та антонімія, що є процесом переходу його вихідних одиниць в одиницю перекладу, що призводить до часткової або повної трансформації речення або його частин за допомогою кількох простих перекладацьких трансформацій: експлікації (описового перекладу), антонімічного перекладу, тощо.

Під час дослідження англійських текстів та їх перекладів українською мовою вони виявили різноманітні граматичні трансформації: зміна структури речення, поділ речення, поєднання речення, зміна порядку слів.

Вивчення наукової літератури дало змогу визначити основні принципи підготовки усного публічного виступу: наукова глибина висловленого матеріалу, точність, логічність (обґрунтованість, доказовість, пошук істини), знання та уважність до адресата, уміння налагодити контакт з аудиторією,

знаходити рівень доступності, зацікавленості, рівень мотивації, досягти відповідного розвиваючого ефекту.

Цілі суспільно-політичної лексики: інформаційна мета (проінформувати про певні наукові, виховні та освітні проблеми) і мета переконання (переконання аудиторії у правильності позиції оратора).

Порівняння оригінальних і перекладних текстів публічних виступів освітньої тематики дало змогу визначити їх основні риторико-стилістичні особливості, відповідність мови перекладу мові оригіналу, а саме: простота викладу, обмеженість використання виразів, візуальність; прості синтаксичні конструкції; пряма мова, питально-відповідні конструкції, що відповідають діалогічності публічного мовлення; використання різноманітних стилістичних фігур (риторичне запитання, повтор, антитеза), що підвищує переконливість виступу, його дію на слухачів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, в процесі дослідження було вирішено кілька ключових завдань, що сприяли досягненню поставленої мети;

- аналіз специфіки суспільно-політичної лексики в україномовному дискурсі виявив особливості використання термінів та виразів, які формують культурний та політичний контекст;

- дослідження існуючих підходів до перекладу суспільно-політичної лексики дозволило систематизувати різні методи та стратегії, застосовувані в цій сфері, виявивши їх сильні та слабкі сторони.

- оцінка ефективності різних методів перекладу на прикладах продемонструвала, як різні підходи впливають на сприйняття тексту, а також на точність передачі змісту.

Матеріалом дослідження слугували наукові дисертації, що порушували суспільно-політичну проблематику, їхні переклади, а також ряд лекцій на платформі TED Talks. Також, в ході дослідження було застосовано такі методи, як пошук автохтонного відповідника, описовий переклад, транскодування та калькування, що дозволило виявити особливості та ефективність кожного з них.

Наукова новизна роботи полягала у систематизації та аналізі сучасних методів перекладу суспільно-політичної лексики, а також у розробці нових підходів, які можуть бути впроваджені в практику перекладу.

Практичне значення отриманих результатів полягало в тому, що результати дослідження можуть бути корисними для перекладачів, викладачів та студентів, а також для спеціалістів, які займаються комунікацією в сфері суспільної та політичної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акайомова А. Політичний імідж та основні його характеристики. *Політичний менеджмент*. 2009. № 5. С. 29–35.
2. Акульшина Н. Т. Поняття «військового» та «воєнного» дискурсів – об’єктивна тотожність та / чи перманентна протилежність. Харків: *Studia Linguistica*, 2011. 462 с.
3. Бойчук К. В. Мова газетних текстів як засіб впливу на читача. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2009. № 11. С. 135–139.
4. Біян Н. Лексико-семантична та структурна класифікація термінів в англійській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Іноземна філологія»*. 2009. Вип. 121. С. 142–149.
5. Василенко Д. В. Розвиток словникового складу англійської мови військової сфери ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Філологія» / ДНУ ім. Василя Стуса, Інститут перекладознавства. Д., 2008. 22 с.
6. Васильчук Л. П. Лексичні та синтаксичні особливості перекладу промов сучасних політичних діячів із медичною та соціальною тематикою на прикладі промов Джо Байдена та Бориса Джонсона: дипломна робота магістра: 035 Філологія / Л. П. Васильчук; Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2021. 89 с.
7. Волченко О. М., Нікішина В. В. Відтворення англійських юридичних термінів як перекладознавча проблема. *Молодий вчений. Серія «Філологічні науки»*. 2018. Вип. 4. С. 85–88. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.4/23.pdf> (дата звернення: 14.10.2024).
8. Гавриленко В. М. Лінгвостилістичні особливості політичних промов Уїнстона Черчілля. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 132–137.

9. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: спец. 10.02.16 «Філологія» / КНУ ім. Тараса Шевченка, Інститут перекладознавства. К., 2000. 40 с.
10. Гузенко О. Мультиmodalні метафори як засіб створення гумору в TED-доповідях. Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики: зб. наук. ст. здобувачів вищ. освіти ф-ту інозем. філології Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; редкол.: Т. В. Подуфалова (голов. ред.) та ін. Харків, 2023. Вип. 5. С. 64–68.
11. Дворніченко Л.О. Полісемія і синонімія в терміносистемі К. С. Станіславського. *Вісник Київського університету. Літературознавство. Мовознавство*. 1990. Випуск 32. С. 104–109.
12. Дудка А.А. Класифікації англійських юридичних термінів та прийоми їх перекладу на українську мову. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. С. 13-19.
13. Залужна О. О., Холодюк О. О. Дискурсивні та функційно-стильові виміри публіцистичного тексту як методологічного конструкту. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 24. С. 134–138.
14. Зубрик А. Р. Особливості та труднощі перекладу англійських фразеологізмів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2013. №36. С. 317-318.
15. Клименко І. В. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. *Лінгвістичні студії*. 2009. № 19. С. 182–186.
16. Корнюш Г. Можливості використання відеоматеріалів Ted Talks у процесі викладання англійської мови у вищій школі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. С. 24–29.
17. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця: Нова Книга, 2001. 448 с.
18. Кравченко А. Варіювання кількісних і якісних характеристик вступної частини промови на конференції TED Talks. Всеукраїнської науково-

практичної конференції студентів та молодих науковців: зб. матеріалів, м. Харків, 29 берез. 2019 р. Харків, 2019. С. 152–157.

19. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки*. 2014. Кн. 3. С.102–105. № 12(175). Луганськ, 2009.

20. Лісова А., Юніна О. Жанрові різновиди англomовних суспільно-політичних текстів. Наука і молодь у ХХІ сторіччі: зб. матеріалів, м. Полтава, 30 листоп. 2023 р. Полтава, 2023. С. 996–998.

21. Мелкумова Т. В. Сильова та жанрова диференціація мовлення засобів масової інформації в сучасному мовознавстві. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2008. №2. С. 46–54.

22. Мішкова О.В. Особливості перекладу американського політичного дискурсу (на матеріалі промов Барака Обама та Гіллари Клінтон). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2012. №42. С. 134–141.

23. Самборська О. В. Соціально-психологічні механізми переконуючого впливу: дис. канд. психол. наук: 19.00.05. Київський ун-т ім. Т. Г. Шевченка. К., 1997. 190 с.

24. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов. *Філологічні науки: Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. 2016. № 1. С. 235–238.

25. Солодяк О. Ю. Структурна характеристика сучасних англійських військово-політичних текстів: проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. К.: Логос, 2006. 286 с.

26. Стрій Л. І. Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2015. 190 с.

27. Ткачук К. О. Публічні промови та особливості їхнього перекладу з англійської мови на українську (на матеріалі Ted Talks): кваліфікаційна робота

магістра спеціальності 035 «Філологія» / наук. керівник С. П. Запольських. Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 52 с.

28. Федорів Я. Р. Лінгвістичні моделі дискурсу політичних виступів: нариси із сучасних культурно-мовленнєвих практик. К.: ВПЦ НаУКМА, 2010. 188 с.

29. Фесенко І. Л. Особливості перекладу політичних промов та текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2015. №55. С. 264-266.

30. Шаблій О. А. Міжмовна термінологічна омонімія як проблема термінографії і перекладу: дис. канд. філ. Наук. Київ, 2002. 254 с.

31. Шевченко О. М. Особливості українського перекладу англійських публічних виступів із проблем освіти (на матеріалі TED Talks) : магістерська робота / науковий керівник - кандидат філол. наук, доц. Оксана Андріївна Остроушко. Кривий Ріг, 2022. 171 с.

32. Шепель Ю. О. Міжгалузєва термінологічна омонімія у сучасній англійській мові. Секрет. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2010. 335 с.

33. Шкрібляк М. П., Бялик В. Д. Загальна характеристика публіцистичного дискурсу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація*. 2020. №. 1. С. 70–74.

34. Abdel-Magied Yassmin What does my headscarf mean to you? URL: https://www.ted.com/talks/yassmin_abdel_magied_what_does_my_headscarf_mean_to_you (дата звернення: 14.10.2024)

35. Bedford glossary of critical and literary terms / Ross C. Murfin and Supryia. M.: Ray. 2nd ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 540 p.

36. Bregman Rutger. Poverty isn't a lack of character; it's a lack of cash. URL: https://www.ted.com/talks/rutger_bregman_poverty_isn_t_a_lack_of_character_it_s_a_lack_of_cash (дата звернення: 14.10.2024)

37. Bregman Rutger. Why we should give everyone a basic income. URL: https://www.ted.com/talks/rutger_bregman_poverty_isn_t_a_lack_of_character_it_s_a_lack_of_cash (дата звернення: 14.10.2024)
38. Carver T., Pikalo J. Political Language and Metaphor: Interpreting and Changing the World. London: Taylor & Francis, 2008. 320 p.
39. Chilton P., Ilyin M. Metaphor in Political Discourse: The Case of the Common European House. *Discourse & Society*. 1993. № 4(1). P. 7–31.
40. Chimamanda Ngozi Adichie. The danger of a single story. URL: https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story (дата звернення: 14.10.2024)
41. Faber P. Cognitive Linguistics View of Terminology and Specialized Language. Berlin; Boston: De Gruyter, 2012. 307 p.
42. Fairclough N. Genres in Political Discourse. *Concise Encyclopedia of Pragmatics*. Oxford: Elsevier Science Ltd., 2009. P. 293–298.
43. Fetzer A., Bull P. Political interviews in context. *Analyzing genres in political communication: Theory and practice*, 2013. – P. 73–99.
44. Hous J. Translation Quality Assessment: Past and Present. N. Y.: Routledge, 2015. 160 p.
45. Humaira Sarvat. A Genre Analysis of Political Text Psychology and Education Vol. 58. № 5, 2021. – P. 800–810.
46. Jones Van What if a US presidential candidate refuses to concede after an election? URL: https://www.ted.com/talks/van_jones_what_if_a_us_presidential_candidate_refuses_to_concede_after_an_election (дата звернення: 14.10.2024)
47. Lowe A. TED Talks as authentic listening materials: turning points and near-death experiences. *Global Journal of Engineering Education*. 2002. Vol. 6. № 1. P. 91–100. URL: <http://blog.tesol.org/tedtalks-as-authentic-listening-materials-turning-pointsand-near-death-experiences/> Reimer M.J. English and communication skills for the global engineer.

48. Sandel Michael Why we shouldn't trust markets with our civic life. URL:
https://www.ted.com/talks/michael_sandel_why_we_shouldn_t_trust_markets_with_our_civic_life (дата звернення: 14.10.2024)
49. Stevenson Bryan. We need to talk about an injustice URL:
https://www.ted.com/talks/bryan_stevenson_we_need_to_talk_about_an_injustice (дата звернення: 14.10.2024)
50. Tannen D. Talking Voices. Repetition, Dialogue and Imagery in 90 Conversational discourse. Cambridge and New York: Cambridge University press, 2007. 244 p.
51. Thunberg Greta. The disarming case to act right now on climate change. URL:
https://www.ted.com/talks/greta_thunberg_the_disarming_case_to_act_right_now_on_climate_change (дата звернення: 14.10.2024)
52. Williams David R. How racism makes us sick URL:
https://www.ted.com/talks/david_r_williams_how_racism_makes_us_sick (дата звернення: 14.10.2024)
53. Young P. 3 Ways to use TED Talks with ELs. URL:
<https://www.empoweringells.com/ted-talks/> (дата звернення: 14.10.2024).

SUMMARY

The research is devoted to the translation of socio-political vocabulary into English and Ukrainian based on the texts of public speeches TED Talks. The relevance of the work is due to the need for high-quality and accurate translation of socio-political speeches, which are gaining importance in the context of globalization and rapid dissemination of information. After all, the translation of such vocabulary contributes to intercultural understanding and raising awareness of socially important issues.

The aim of the work is to analyze the methods and strategies of translating socio-political vocabulary used in the translation of TED Talks, and to identify their effectiveness. The objectives of the study include the study of the specifics of socio-political vocabulary, the analysis of pragmatic and stylistic features of public speeches containing such vocabulary, and the study of various translation methods to achieve maximum accuracy and cultural relevance. The scientific novelty of the work lies in the systematization of modern methods of translation of socio-political lexicons...

The theoretical significance of the study lies in the development of the scientific foundations for the translation of socio-political vocabulary, taking into account the specifics of the rhetoric of TED Talks, and the practical significance lies in the possibility of applying its results to improve the quality of translation in the field of socio-political texts. The main content of the work consists of two sections. The first examines the theoretical aspects of the analysis of socio-political vocabulary and rhetoric of TED Talks, including the definition of pragmatic and stylistic characteristics of socio-political speeches. The second section is devoted to the practical analysis of English-Ukrainian translation, which discusses the methods of tracing, searching for an autochthonous equivalent, descriptive translation and transcoding. The work demonstrates how the use of a certain method allows you to preserve the accuracy and cultural adaptation of the text as much as possible.

The obtained results emphasize that the chosen translation methods are effective for preserving the original style and cultural aspects, and are also of great importance for specialists, translators, teachers and students working in the field of translation studies and engaged in the translation of socio-political texts.